

In cooperation with

ПРАВОВИЙ БЮЛЕТЕНЬ

Випуск 26 – Травень, 2018

1. Верховний Суд Визнав Протиправним Припинення Пенсійних Виплат з Підстав, Передбачених Постановою КМУ № 365

03 травня 2018 року Верховний Суд України виніс рішення¹ у зразковій справі² про припинення пенсійних виплат Пенсійним фондом з підстав, передбачених постановою Кабінету Міністрів № 365³. За результатами розгляду справи Суд визнав дії Пенсійного фонду протиправними.

Ключові тези Суду:

- постанова накладає на ВПО додаткові обов'язки. У той же час, «статус» ВПО має на меті створення додаткових гарантій реалізації прав ВПО та не може обмежувати її/його конституційні права
- підстави для припинення пенсійних виплат передбачені Законом України № 1058⁴. Кабінет Міністрів є органом виконавчої влади і не має права приймати правові акти, які підмінюють закон або суперечать йому
- Закон України № 1058 не передбачає такої підстави припинення пенсійних виплат як проведення верифікації та перевірки фактичного місця проживання одержувача пенсійних виплат
- Держава зобов'язана гарантувати право ВПО на пенсію незалежно від місця проживання отримувача, у т.ч. якщо отримувач знаходяться або проживають на непідконтрольній Україні території

Суд також визначив ознаки типових справ, при розгляді яких суди повинні враховувати правову позицію Верховного Суду у зразковій справі:

- позивач є пенсіонером-ВПО та вимагає скасувати рішення територіального органу Пенсійного фонду про призупинення пенсійних виплат
- рішення про припинення пенсійних виплат винесено з підстав, не передбачених Законом України № 1058

Інтереси позивача-ВПО у справі представляв благодійний фонд «Право на Захист». Рішення Верховного Суду може бути оскаржене у Великій Палаті Верховного Суду до 2 червня 2018 року. Станом на 31 травня 2018 року рішення не було оскаржене. Що ж до постанови Кабінету Міністрів № 365, то вона залишається у силі не дивлячись на те, що застосування її положень про зупинення пенсійних виплат визнано Судом протиправним.

¹ Рішення Верховного Суду України у зразковій справі № 805/402/18 від 03.05.2018 – <http://reyestr.court.gov.ua/Review/73869341>

² Для інформації щодо значення зразкової справи див. Правовий Бюлетень Данської Ради у справах біженців за березень 2018 року, секція 1– <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/ukraine/document/drc-legal-alert-march-2018-юридичний-інформаційний-бюлетень-юридический>

³ Постанова Кабінету Міністрів України № 365 від 08.06.2016 – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/365-2016-p/print1509542182175739#n56>

⁴ Закон України No. 1058 від 09.07.2003 – <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>

2. Зміни до Постанови Кабінету Міністрів № 365 Створюють Невизначеність Щодо Виплати «Затриманих» Пенсійних та Соціальних Платежів

Трохи більше ніж через тиждень після винесення проаналізованого вище рішення Верховного Суду Кабінет Міністрів вніс зміни⁵ до постанови № 365, які радше за все є реакцією уряду на судове рішення.

До внесених змін постанова Кабінету Міністрів № 365 передбачала можливість отримання ВПО усіх «затриманих» пенсійних та соціальних платежів після їх відновлення.

Найчастіше пенсійні та соціальні платежі ставали «затриманими» у двох випадках:

- 1) у разі знаходження одержувача виплат на непідконтрольній Україні території – до її / його реєстрації як ВПО на підконтрольній території
- 2) у разі припинення пенсійних і/або соціальних виплат ВПО вже після їх призначення. Починаючи з 2014 року було зафіксовано декілька сотень тисяч таких припинень

Внесені зміни передбачають, що ці «затримані» виплати в обох вказаних вище випадках будуть обліковуватись в установах соціального захисту населення і виплачуватись у спеціальному порядку, передбаченому Кабінетом Міністрів. Проте наразі такий порядок відсутній, а тому затримані платежі виплачуватись не будуть – доки спеціальний порядок не буде встановлений урядом.

Зазначені зміни лише погіршують існуючі драконівські положення постанови № 365. Як і до цих змін, ВПО часто мають чекати до 6 місяців для відновлення зупинених соціальних виплат – залежно від підстав зупинення. Але якщо раніше ВПО отримували невиплачені за цей період платежі після відновлення виплат, то тепер вони не можуть цього зробити.

У цій ситуації єдиним дієвим методом захисту прав ВПО є судове оскарження рішень про припинення пенсійних і соціальних виплат. У такому разі суд зазвичай зобов'язує відповідача виплатити усі пенсійні та соціальні платежі за пропущений період. У той же час, збільшення кількості ВПО, які обирають таку стратегію, призведе і до істотного збільшення навантаження на організації, які надають правову допомогу особам, постраждалим внаслідок конфлікту.

3. Кабінет Міністрів Скасував Вимогу Про Надання Договору Оренди Для Призначення Житлової Субсидії ВПО

1 травня 2018 року набула чинності постанова Кабінету Міністрів № 329⁶, яка вносить ряд суттєвих змін до порядку призначення житлових субсидій. Житлові субсидії (також відомі як «субсидії на комунальні послуги») надаються незахищеним соціальним групам, дохід яких недостатній для оплати комунальних послуг. Така субсидія може надаватися і ВПО, які відповідають ряду вимог, однак її не слід плутати із щомісячною адресною допомогою, яка передбачена виключно для ВПО постановою КМУ № 505⁷.

Найбільш суттєвим нововведенням є скасування для ВПО вимоги про укладення і подання договору оренди для призначення субсидії. Замість цього ВПО можуть подати декларацію про склад осіб, проживаючих у квартирі/будинку. Ця альтернатива з самого початку адвокувалася гуманітарною спільнотою через поширену в Україні практику неукладення орендних договорів, в результаті якої багато ВПО були позбавлені можливості отримати житлову субсидію.

⁵ Постанова Кабінету Міністрів України No. 335 від 25.04.2018 – <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/335-2018-n>

⁶ Постанова Кабінету Міністрів України No. 329 від 27.04.2018 – <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/329-2018-n/print1509619039611741>

⁷ Постанова Кабінету Міністрів України No. 505 від 01.10.2014 – <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/505-2014-n/print1452873384303223>

Інші положення постанови:

- усі ВПО, які наразі отримують житлову субсидію, повинні повторно пройти процедуру її призначення задля збереження субсидії
- Безробітні заявники мають попередньо зареєструватися у центрі зайнятості
- Частина субсидії тепер буде перераховуватися безпосередньо одержувачам на їх банківський рахунок
- Субсидії більше не будуть нараховуватися на квартири площею більше 120 кв. м. і приватні будинки площею понад 200 кв. м.
- Субсидія також не буде призначена, якщо будь-яка із проживаючих у квартирі/будинку осіб або член її сім'ї має у власності автомобіль, випущений менше ніж 5 років назад
- Заяви ВПО про призначення субсидій будуть розглядатися адміністративними комісіями протягом 40 днів з дня подачі заяви

4. Право на Грошову Допомогу у Разі Смерті або Інвалідності Поширено На Військовослужбовців, Які Не є Громадянами України, та їх Сім'ї

12 травня 2018 року Президент підписав Закон України № 2409⁸, відповідно до якого військовослужбовці, які не є громадянами України, та члени їх сімей зможуть отримати грошову допомогу по інвалідності або смерті. Раніше ця допомога надавалася лише громадянам України, які проходять службу у Збройних Силах України, та їх сім'ям.

Розмір компенсації:

- 500 або 750 прожиткових мінімумів для працездатних осіб – у разі смерті залежно від її обставин. На даний момент ця сума складає 881 000 і 1 321 500 грн. відповідно.
- 400, 300 або 250 прожиткових мінімумів для працездатних осіб – у разі настання інвалідності першої, другої і третьої групи відповідно. На даний момент ця сума складає 704 800, 528 600 та 440 500 грн.
- у разі смерті військовослужбовця компенсація виплачується його сім'ї

5. Законопроект про Наділення ВПО з Інвалідністю та Членів їх Сімей Правом на Соціальне Житло Проїшов Перше Читання

15 травня 2018 року пройшов перше парламентське читання законопроект № 7304⁹, який передбачає наділення ВПО з інвалідністю та членів їх сімей правом на отримання соціального житла.

Порядок отримання житла:

- ВПО з інвалідністю можуть подати заяву про надання соціального житла за місцем їх реєстрації як ВПО
- діти з інвалідністю з числа ВПО наділяються позачерговим правом на отримання соціального житла. Сьогодні це право передбачене також для 12 інших соціальних груп
- ВПО із інвалідністю I та II групи наділяються першочерговим правом на отримання соціального житла. Сьогодні це право передбачене також для 19 інших соціальних груп

Вимоги до заявників:

- відсутність на підконтрольній Україні території іншого придатного для проживання житла у заявника та членів його сім'ї – за винятком житла, зруйнованого у результаті проведення «АТО»
- середньомісячний сукупний дохід сім'ї на одного її члена є меншим за суму вартості оренди житла у конкретному населеному пункті та прожиткового мінімуму

⁸ Закон України No. 2409 від 19.04.2018 – <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/en/2409-19>

⁹ Законопроект № 7304 зареєстрований 17.11.2017 – http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62916

Деякі терміни, що використовуються у цьому документі, взяті із законопроектів або чинного законодавства і не обов'язково відображають позицію ДРБ

Цей правовий інформаційний бюлетень створений завдяки щедрій підтримці американського народу що здійснює Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). За його зміст несе відповідальність Датська Рада з питань біженців. Бюлетень не обов'язково відображає позицію Агентства США з міжнародного розвитку та Уряду Сполучених Штатів.

Цей документ охоплює питання діяльності з надання гуманітарної допомоги, яка здійснюється за фінансової підтримки Європейського Союзу. Погляди, викладені у цьому документі, жодним чином не можуть розглядатися як офіційна позиція Європейського Союзу. Європейська Комісія не несе відповідальності за будь-яке використання інформації, яку він містить.

Цей документ був створений за підтримки Сполученого Королівства, однак викладені у ньому погляди не обов'язково відображають офіційну позицію Сполученого Королівства.

Цей документ був створений за підтримки GIZ. GIZ не відповідає за зміст цієї публікації.